

Experiències

La transformació
de l'arxiu històric
de Santa Eulàlia
per al seu 180è aniversari

Enric ZAPATERO

Consultor a Nubilum
enric.zapatero@nubilum.es

Maria RIDAO

Consultora a Nubilum
maria.ridao@nubilum.es

Article rebut a l'octubre de 2022;
 revisat al desembre de 2022.

DOI

<https://doi.org/10.34810/itemn74id417421>

La transformació de l'arxiu històric de Santa Eulàlia per al seu 180è aniversari

Resum: Amb motiu de la celebració del seu 180è aniversari, la icònica botiga de moda barcelonina Santa Eulàlia posa en relleu el valor del seu arxiu històric d'indumentària, fotografia, premsa i disseny. Mitjançant el gestor de col·leccions Coeli, Santa Eulàlia ha augmentat la visibilitat del seu arxiu posant-lo a disposició del públic, digitalitzant la documentació i redissenyant completament el seu lloc web.

En aquest article es repassa tot el procés de transformació digital que ha viscut l'empresa a l'hora de seleccionar les peces de l'arxiu que més representen la marca i la seva història, i el camí pres amb l'objectiu d'arribar a la celebració del 180è aniversari amb un esdeveniment que reflecteix els seus valors i que inclou aquells elements visuals que han ajudat a dibuixar la seva pròpia identitat. Aquest projecte serveix, a més, com a viatge a través de la història de la moda i la societat catalana dels últims dos segles.

Paraules clau: arxiu, moda, història, Barcelona.

La transformación del archivo histórico de Santa Eulalia para su 180 aniversario

Resumen: Con motivo de la celebración de su 180 aniversario, la icónica tienda de moda barcelonesa Santa Eulalia pone de relieve el valor de su archivo histórico de indumentaria, fotografía, prensa y diseño. Mediante el gestor de colecciones Coeli, Santa Eulalia ha aumentado la visibilidad de su archivo poniéndolo a disposición del público, digitalizando la documentación y rediseñando por completo su sitio web.

En este artículo se repasará todo el proceso de transformación digital que ha vivido la empresa a la hora de seleccionar las piezas del archivo que más representan la marca y su historia, y el camino tomado con el objetivo de llegar en la celebración del 180 aniversario con un evento que refleja sus valores y que incluye aquellos elementos visuales que han ayudado a dibujar su propia identidad. Este proyecto sirve además como viaje a través de la historia de la moda y la sociedad catalana de los últimos dos siglos.

Palabras clave: archivo, moda, historia, Barcelona.

The transformation of the historical archive of Santa Eulàlia for its 180th Anniversary

Resumen: On the occasion of its 180th anniversary, the iconic Barcelona fashion store Santa Eulalia highlights the value of its historical archive of clothing, photography, press and design. Through the collection manager Coeli, Santa Eulàlia has increased the visibility of its archive by making it available to the public, digitizing documentation and completely redesigning its website.

This article will review the entire process of digital transformation that the company has gone through when selecting the pieces from the archive that best represent the brand and its history, and the path taken with the aim of reaching to the 180th anniversary with an event that reflects its values and that includes those visual elements that have helped to draw its own identity. This project also serves as a journey through the history of fashion and Catalan society of the last two centuries.

Palabras clave: archive, fashion, history, Barcelona.

1. Introducció

Pocs establiments poden celebrar avui en dia gairebé dos centenaris de vida ininterrompuda, especialment si es tracta d'un negoci de cara al públic. Santa Eulàlia és una de les botigues clau de la història de Barcelona, tota una institució i un referent en el món de la moda. Una botiga que ha vestit persones de tot el món durant els últims tres segles, que celebra enguany el seu 180è aniversari.

És normal pensar que una botiga com Santa Eulàlia, amb tanta història a l'esquena, disposa d'un arxiu històric a l'alçada de les circumstàncies, i és així. Un fons històric que comença amb les peces i teles més reconegudes de la marca però que s'amplia amb una immensa quantitat de documents, fotografies i objectes de tot tipus que relaten, de la forma més objectiva possible, els gairebé dos segles d'història d'un establiment que, avui dia, segueix més viu que mai.

Amb motiu de la renovació del web de Santa Eulàlia l'any 2017, els responsables de l'Arxiu i el seu fons van decidir posar-lo a l'abast del públic, fer-lo visible i fins i tot crear accions participatives perquè els mateixos clients facilites-

sin informació i històries o anècdotes sobre les seves peces més memorables.¹

Aquesta acció de gestió de la col·lecció i el fons d'arxiu va comportar la incorporació del programa Coeli, que facilita la gestió de les col·leccions d'arxius, museus i biblioteques d'una manera àgil, permetent la publicació en línia de les peces que així es consideri. D'aquesta manera, es va iniciar un dels projectes més ambiciosos respecte a l'arxiu de Santa Eulàlia: mostrar tot el seu fons i la seva història al públic.²

2. El 180è aniversari

Amb l'arribada de l'any 2022, Santa Eulàlia celebra el seu 180è aniversari i ho vol fer amb una sèrie d'activitats i presentacions, així com la publicació d'un catàleg especial dissenyat per a l'ocasió. Per descomptat, l'arxiu té un paper clau en aquestes celebracions, i és per aquest motiu que cal posar en valor la tasca de l'equip arxiver en la posada en marxa del projecte, tant a l'hora de facilitar el fons a tots els actors implicats, com en el moment de posar en relleu el valor de l'arxiu històric d'indumentària, fotografia, premsa i disseny.

← [Volver](#)

Título	Modelo con vestido y abrigo
Nombre del objeto	Fotografía
Estilo o periodo	Entre 1950 y 1959
Fecha de creación	1954
Tema	Sesiones de fotos en la tienda
Institución	Santa Eulalia
Colección	Fotografía
Núm. del objeto	FOT00523
Descripción	Fotografía en blanco y negro de una modelo luciendo un vestido con lazo en la cintura, abrigo a conjunto y sombrero.

Figura 1: Fitxa individual d'indumentària al web de l'arxiu.

- Royo, Carlota. "Santa Eulalia treu a la llum el seu arxiu històric de vestits i disseny de moda". Blog de Coeli (2018). <https://www.coeli.cat/blog/santa-eulalia-arxiu-historic-de-moda/> [Consulta: 20/09/2022].
- Zapatero, Enric. "Santa Eulalia: gestió del patrimoni de 175 anys d'història de la moda". Blog de Nubium (2019). <https://nubium.cat/blog/santa-eulalia-gestio-patrimoni-moda> [Consulta: 19/09/2022].

Una de les primeres decisions que es van prendre va ser la d'incloure l'arxiu digital dins de l'exposició d'una manera interactiva i directa.

Els eixos de la celebració del 180è aniversari són una exposició i la publicació del catàleg prèviament mencionat. Totes dues accions van directament lligades a l'arxiu, i posa en valor la història d'institucions amb tantes dècades al darrere. Gràcies a l'impuls que Santa Eulàlia va donar al projecte fa uns anys, tot el procés de recollida de peces i documentació més importants tant per a l'exposició com per al catàleg ha estat àgil i eficaç. Des de l'Arxiu s'ha pogut donar resposta a totes les necessitats documentals a l'hora de l'elaboració del catàleg, facilitant l'accés a peces o documents de més d'un segle d'història i fent possible la seva recerca i exposició gràcies al treball realitzat conjuntament pels equips de Nubilum i Santa Eulàlia. De nou, es posa en relleu la importància no només de disposar d'un arxiu històric de gran valor, sinó de la responsabilitat que comporta la seva gestió, així com la seva correcta descripció i localització. En definitiva, de què serveix comptar amb un fons històric de pes si

no coneixem en detall el que conté per donar visibilitat a la història de la institució?

3. Selecció de materials

Un cop es van decidir les activitats i accions que es durien a terme per part de Santa Eulàlia en el marc del 180è aniversari, l'engranatge de l'arxiu històric es va posar en marxa. Una de les primeres decisions que es van prendre va ser la d'incloure l'arxiu digital dins de l'exposició d'una manera interactiva i directa. Això es tradueix en enllaços, possiblement en format QR, que crearan un vincle entre les peces i documents exposats i les fitxes corresponents a l'arxiu. D'aquesta manera, es va fer un seguiment molt curós de tot allò que es troba exposat. Es van ampliar descripcions i completar alguns camps que faltaven per definir, és a dir, l'arxiu s'ha posat de gala per a l'ocasió.

Un dels punts clau de l'arxiu és l'apartat de disseny. En aquest grup s'inclouen els programes de mà, catàlegs o cartells elaborats i conservats per Santa Eulàlia. Cal destacar que, tot i ser un dels eixos clau de l'arxiu, quan es va iniciar el projecte original hi havia molt poc material digitalitzat, de manera que l'arribada de l'arxiu digital i la celebració del 180è aniversari

IMAGEN PRINCIPAL	COLECCIÓN	NÚM. DEL OBJETO	NOMBRE DEL OBJETO	TÍTULO	FECHA DE CREACIÓN	CREADOR	PUBLICADO
	Diseño	CAR00025	Cartel	Vestirá con elegancia	1928	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	sí
	Diseño	CAR00020	Cartel	Vestirá con elegancia	1927 - 1934	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	sí
	Diseño	MRC00135	Cartel	Creaciones modelos. Sant...	1931	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	no
	Diseño	MRC00051	Cartel	Vestirá con elegancia siend...	1927 - 1934	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	no
	Diseño	CAR00029	Cartel	Santa Eulalia : Boquería 1, ...	1931	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	no
	Diseño	CAR00023	Cartel	Vestirá con elegancia	1927 - 1934	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	sí
	175 aniversario	ANV00022	Cartel	Santa Eulalia 175	2018	Miralda, Antoni	sí
	Diseño	CAR00017	Cartel	Bianco febrero	1927 - 1934	SIM (Rey Vila, José Luis, 19...	sí

Figura 2: Llistat de fitxes de l'arxiu al programa Coeli.

El grup de fotografia és un dels més profusos, ja que preveu fotografia de moda en tots els seus àmbits: sessions de fotos d'interior o exterior, cobertura de les desfilades i sales d'exposicions (*showrooms*) de Santa Eulàlia.

han donat l'empenta necessària a la digitalització de tota aquesta documentació històrica. Altres elements que es poden trobar sota el paraigua del disseny són les presentacions de la nova temporada, programes originals, amb formats diferents —encunyacions, desplega-bles, etc. —, les mateixes etiquetes de la roba, que tenen la seva pròpia història, o fins i tot les felicitacions de Nadal personalitzades que Santa Eulàlia dissenya o encarrega a un dissenyador professional.

Sens dubte, el grup de fotografia és un dels més profusos, ja que preveu fotografia de moda en tots els seus àmbits: sessions de fotos d'interior o exterior, cobertura de les desfilades i sales d'exposicions (*showrooms*) de Santa Eulàlia, que són força comuns i, per descomptat, les fotografies històriques, que tenen un gran pes en l'arxiu digital. Dins d'aquestes fotografies històriques es troben les imatges de les botigues, ja que Santa Eulàlia ha existit com a botiga a diverses localitzacions, des que va obrir el 1843 al número 15 de la Boqueria de Barcelona fins a arribar al Passeig de Gràcia 93. La història de la botiga és també la història de les seves seus, que fins i tot ha passat per Tànger amb una sucursal que es va obrir l'any 1941. Les imatges dels interiors i dels aparadors són un testimoni de valor incalculable sobre com era la societat de cada època i com ha evolucionat no només la moda, sinó també els costums, l'arquitectura i el consum. Des dels primers humils aparadors fins a les actuals

botigues temporals (*pop-up stores*) o els esdeveniments que s'han celebrat dins de la botiga dibuixen aquesta història de pràcticament dos segles de Santa Eulàlia.

Un dels grans reptes que tot l'equip es va trobar amb les fotografies, especialment aquelles històriques, era la identificació i datació del contingut. Com es fa en aquests casos, es va decidir comptar amb la col·laboració de la casa i amb un grup d'experts format per antics treballadors i liderats per l'expert en moda Josep Casamartina, que, a més, és el comissari de l'exposició del 180è aniversari. Gràcies a la seva tasca i a la seva memòria històrica es van poder datar i descriure moltes de les imatges històriques i de moda; per tant, es van poder situar en un moment i en un temps específics, facilitant-ne la visibilitat i enriquint les seves fitxes dins l'arxiu.

El fons d'indumentària és un dels que més treballats es troba, degut a la feina realitzada prèviament a l'aniversari. L'any 2018, aprofitant la celebració del 175è aniversari,³ es va posar en marxa una campanya de donació de peces històriques dirigida a clients de la botiga, per tal de preservar aquells vestits en el millor estat possible i poder-los exposar si es donés l'ocasió. El procés per a la descripció de les peces d'indumentària és molt senzill: un cop es disposa de la peça, ja sigui un vestit, un barret o unes sabates, es fotografien de manera professional. A continuació, s'introdueix tota la informació recollida a la base de dades. Aquesta tasca la fa concretament un expert en moda, que amb els coneixements en l'àmbit és capaç d'identificar el tipus de teixit de cada peça, ubicar-la en el temps, saber per quin tipus d'esdeveniment va ser confeccionada, etc. En última instància es publica la peça, sempre de forma interna i de forma pública si així es requereix. En el cas de les peces que es troben a museus i col·leccions privades, el procediment és similar, amb la diferència que s'identifica que no es troba a l'arxiu de Santa Eulàlia.

3. Santa Eulalia 175. Así celebramos nuestro aniversario. [Barcelona]: Santa Eulalia, 2022. <https://www.santa-eulalia.com/es/175-aniversario> [Consulta: 14/10/2022].

Tampoc cal oblidar el fons d'objectes que, d'alguna manera, també ens explica la història de la botiga a través dels seus elements: el paper de regal, les capses, les bosses, els obsequis o fins i tot els premis completen aquesta fotografia històrica de Santa Eulàlia durant els últims 180 anys.

I si hi ha un fons documental que genera més feina especialment en una institució d'aquest tipus és el fons de premsa. Els reculls de premsa, actualment anomenats *Clipping*, són el testimoni perfecte de la història objectiva de Santa Eulàlia, ja que inclou totes aquelles aparicions als mitjans impresos. En el cas d'una botiga de moda, no és difícil d'imaginar que aquest fons té un volum força destacable. I la gestió d'un fons de premsa no és senzill, ni ràpid, ja que comporta no només la digitalització sinó la datació, descripció i identificació del mitjà, la tipologia, els autors, etc. En el cas de Santa Eulàlia, és el fons que més feina ha generat per la seva complexitat, ja que parlem de 180 anys de diaris i revistes publicant notícies, cròniques d'esdeveniments, editorials, entrevistes, publi-reportatges i molt més contingut que cal arxivar i registrar correctament. En una futura fase, es treballaran els materials multimèdia relatius a premsa: reportatges o entrevistes on apareix Santa Eulàlia, per tal de publicar-los en línia.

4. Digitalització del fons

Un dels reptes amb el qual es va trobar l'equip de l'arxiu històric de Santa Eulàlia va ser la digitalització de tot el fons disponible. Tot i la voluntat de preservació, la quantitat de fons disponible és tan elevada que constantment s'estan fent actuacions de digitalització de tot el fons històric documental.

L'objectiu del projecte sempre ha estat ampliar al màxim el fons de l'arxiu digital, posant-lo a disposició del públic i donant visibilitat als quasi dos segles d'història de la marca. Degut a la gran varietat de materials disponibles, es fa

una selecció prèvia de totes les col·leccions, de manera que es prioritza aquell material que, ja sigui per valor o per risc de pèrdua en l'estat en què es troba, ha de ser digitalitzat i preservat. Les col·leccions més destacades a l'hora de la digitalització són tant la fotografia com el disseny, ja que hi són des del primer dia, tant les fotografies històriques com tot el que engloba el disseny: des d'etiquetes fins a cartells o fullets promocionals.

L'equip de Nubillum ha treballat molt de prop amb Àdhoc, empresa especialitzada en digitalització, a la qual s'envia el material amb una identificació prèvia, així com totes aquelles anotacions a tenir en compte en digitalitzar:

Figura 3: Part de la col·lecció de cartells digitalitzats de Santa Eulàlia

instruccions per gestionar els reversos, les còpies o els negatius, entre d'altres. També cal destacar que aquesta digitalització té dos vessants: el de preservació i el de difusió; per tant, l'equip d'Àdhoc prepara dues exportacions dels documents digitals: la de preservació que es queda Santa Eulàlia de forma interna i la de difusió, pensada per ser visible per tothom al web de la botiga. D'aquesta manera, tots dos equips estan alineats i es facilita la interacció digitalitzador-arxiver.

5. Publicació al web

Part de l'objectiu d'aquest projecte de transformació digital de Santa Eulàlia és posar a disposició del públic l'arxiu històric.⁴ Tot i que el projecte ja porta uns anys en marxa, ara agafa embranzida amb l'objectiu d'ampliar el seu fons de cara al 180è aniversari. I el següent pas natural després de la digitalització és la publicació al web.

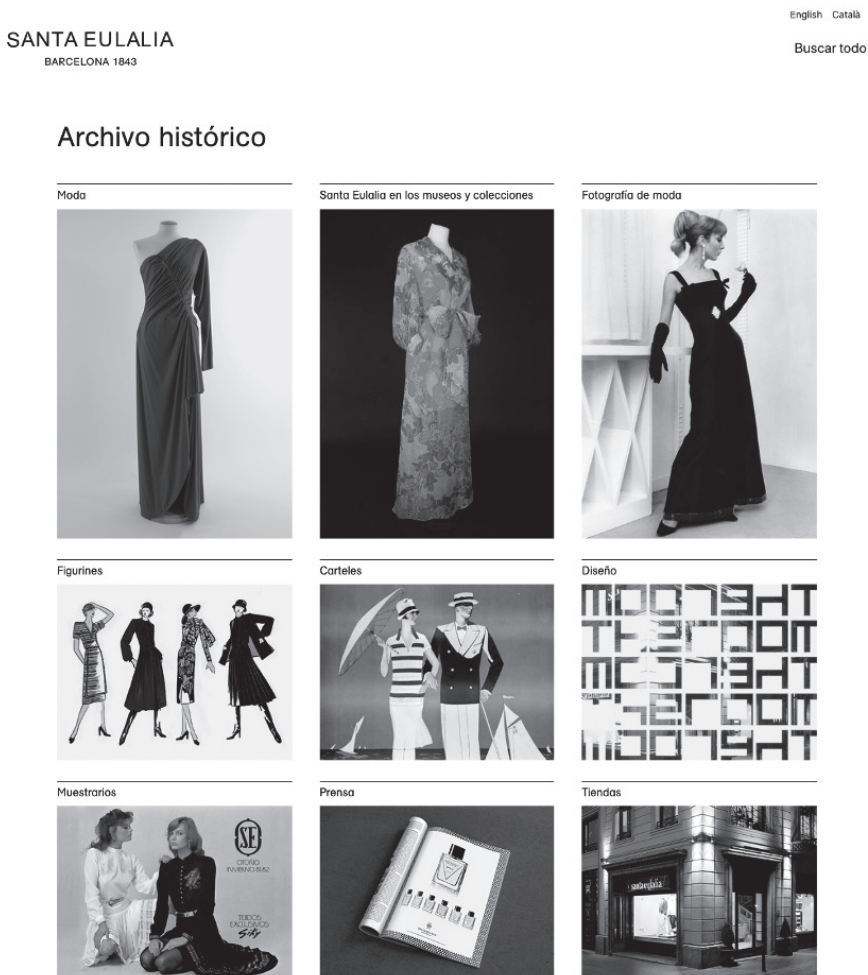

Figura 4: les col·leccions públiques de l'arxiu històric de Santa Eulàlia

4. Arxiu. [Barcelona]: Santa Eulàlia, 2022. <https://www.santaaulalia.com/cat/arxiu> [Consulta: 14/10/2022].

Tot i la voluntat de preservació, la quantitat de fons disponible és tan elevada que constantment s'estan fent actuacions de digitalització de tot el fons històric documental.

Aquest 2022 s'ha renovat el disseny del web de l'arxiu, que es troba integrat dins del web oficial de Santa Eulàlia i permet a l'usuari navegar i explorar la història de la botiga a través dels seus nou eixos: la moda, la presència de Santa Eulàlia a museus i col·leccions, la fotografia de moda, els figurins, els cartells, tot el disseny, els mostraris, els reculls de premsa i el material d'arxiu de totes les botigues. La integració del web i l'arxiu ha estat possible gràcies a la tecnologia de Coeli, que permet disposar d'un connector o *plug-in* que es connecta directament amb el gestor de continguts del web de Santa Eulàlia i, pràcticament amb un clic, tot el material que s'hagi publicat a Coeli està disponible automàticament al web de Santa Eulàlia. Aquest tipus d'integracions faciliten i donen visibilitat a tot el treball realitzat per part de l'equip de l'arxiu; per aquesta raó és tan important el treball intern com aquell que serà visible per al públic. Amb motiu de la celebració del 180è aniversari, s'han replantejat els eixos i s'han ampliat amb tres col·leccions més: esdeveniments, perfums i Nadal.

A partir d'aquests eixos l'usuari pot explorar, cercar i filtrar tot aquell material que li interessi, organitzats per temàtiques que encaixen amb cada una de les col·leccions i amb un nivell de descripció molt elevat que facilita conèixer dades com el període d'una peça, la forma d'ingrés i la tipologia.

Amb aquest últim canvi de disseny, s'ha millorat la navegació i la usabilitat, sempre amb l'objectiu de millorar l'experiència d'usuari, especialment amb un fons tan ric i complex.

6. Resultats

El treball de digitalització i tractament documental del fons de l'arxiu de Santa Eulàlia comporta la gestió de prop de 4.000 registres diferents. No tots són publicats al web seguint els criteris establerts amb la institució, amb la intenció de fer accessible el fons més destacat al públic interessat.

Col·lecció	Total ítems	Total publicats
Indumentària	435	356
Mostraris	91	54
Fotografia	1400	278
Disseny	670	400
Premsa	409	125

Taula 1: Ítems carregats i publicats a l'arxiu digital de Santa Eulàlia

Els criteris per a la publicació inclouen l'elecció de moda femenina amb un valor històric i estètic remarcable, així com fotografies històriques de les quals es compta amb una datació i una breu descripció, o imatges més actuals que fan referència a esdeveniments, activitats, amb la prioritat d'aquelles que ajudin a dibuixar la història de la marca al llarg del temps. Això també inclou les imatges i documents referents a les diferents botigues que ha tingut la marca.

Un dels punts que més treball requereix és la col·lecció de premsa, ja que es tracta del fons més gran de tot l'arxiu. Els criteris que se segueixen en aquest cas són els de fer una selecció d'aquells articles, entrevistes o reportatges més interessants i que donin una visió atractiva i realista de la marca. Cal destacar que és una col·lecció que actualment es troba en constant creixement.

Mirar enrere sempre és recomanable per poder seguir endavant. Per això, la celebració del 180è aniversari de la botiga de Santa Eulàlia a Barcelona és una ocasió ideal per col·locar el seu arxiu històric a primera línia, posant en valor el seu fons i rellevància, no només sent testimoni de la història d'una marca i la seva

Un dels punts que més treball requereix és la col·lecció de premsa, ja que es tracta del fons més gran de tot l'arxiu. Els criteris que se segueixen en aquest cas són els de fer una selecció d'aquells articles, entrevistes o reportatges més interessants i que donin una visió atractiva i realista de la marca.

evolució en el temps, sinó també narrant la vida d'una ciutat com Barcelona des de finals del segle XIX fins a l'actualitat. Tot això no hauria estat possible sense l'aposta ferma per un arxiu històric de qualitat que treballa no només per preservar i conservar el seu fons, sinó per posar-lo a disposició de la ciutadania.

7. Bibliografia

Arxiu. [Barcelona]: Santa Eulalia, 2022. <https://www.santaetulalia.com/cat/arxiu> [Consulta: 14/10/2022].

Royo, Carlota. "Santa Eulalia treu a la llum el seu arxiu històric de vestits i disseny de moda". Blog de Coeli (2018). <https://www.coeli.cat/blog/santa-eulalia-arxiu-historic-de-moda/> [Consulta: 20/09/2022].

Santa Eulalia 175. Así celebramos nuestro aniversario. [Barcelona]: Santa Eulalia, 2022. <https://www.santaetulalia.com/es/175-aniversario> [Consulta: 14/10/2022].

ZAPATERO, Enric. "Santa Eulalia: gestió del patrimoni de 175 anys d'història de la moda". Blog de Nubilum (2019). <https://nubilum.cat/blog/santa-eulalia-gestio-patrimoni-moda> [Consulta: 19/09/2022]. ■

Autòria foto: Santa Eulàlia